

वार्षिक विकास कार्यक्रम तथा बजेट (मध्यमकालीन खर्च संरचना समेत)

तर्जुमा सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७४

नेपाल सरकारको आगामी ३ वर्षको लागि स्रोत र कुल खर्च प्रक्षेपण गर्ने सम्बन्धमा मिति २०७४/१२/९ गते बसेको स्रोत समितिको निर्णयानुसार तय भएको बजेट (खर्च) को सिमा भित्र रही आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि २०७७/७८ सम्मको मध्यमकालीन खर्च संरचना (Medium Term Expenditure Framework - MTEF) सहित आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी २०७४ चैत्र ३० गतेभित्र मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (Line Ministry Budget Information System - LMBIS) मा प्रविष्टि गरी सो को प्रति राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयमा प्रस्तुत गर्ने प्रयोजनका लागि निम्न बमोजिमको मार्गदर्शन (Guidelines) प्रेषित गरिएको छ ।

(क) समष्टिगत मार्गदर्शन

१. चौधौँ योजना (२०७३/७४-२०७५/७६) मा उल्लेखित सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता, वर्तमान सरकारका प्राथमिकता तथा दिगो विकास लक्ष्यप्रतिका लागि नेपालको प्रतिवद्धता एवं तत्काल राहत प्रदान गर्ने क्षेत्र लाई प्राथमिकतामा राखी समष्टिगत तथा विषयगत क्षेत्रका नतिजा सूचकहरूमा निर्दिष्ट लक्ष्य हासिल गर्न योगदान पुग्ने गरी कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्ताव गर्ने । साथै, चौधौँ योजनामा उल्लेखित कार्यक्रम कार्यान्वयनलाई प्राथमिकता दिने ।
२. नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७४/१२/७ को निर्णय अनुसार स्वीकृत अनुसूची १ मा संलग्न आधार बमोजिम हाल केन्द्रबाट संचालित विकास कार्यक्रम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा बाँडफाँट गरी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा संघले संचालन गर्ने विकास कार्यक्रम तथा आयोजना मात्र प्रस्ताव गर्ने । साथै, हाल केन्द्रबाट सञ्चालन भइरहेका विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूमध्ये प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्नका लागि पहिचान गरिएका विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू छुट्टै प्रस्ताव गर्ने ।
३. बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ को व्यवस्था बमोजिम अनुसूची २ मा संलग्न खाकामा मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गरी प्रस्ताव गर्ने । साथै, राष्ट्रिय योजना आयोग तथा अर्थ मन्त्रालयमा हुने नीति/कार्यक्रम र विनियोजनसम्बन्धी छलफलमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले निर्धारण गरेको लक्ष्य र प्रस्तावित बजेटबीचको सम्बन्धलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने ।
४. कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्ताव गर्दा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट नेपाल सरकारका मन्त्री तथा सचिवहरूलाई मिति २०७४/१२/७ मा भएको निर्देशन र वर्तमान सरकारका प्राथमिकतालाई सम्बोधन हुनेगरी प्रस्ताव गर्ने ।
५. दिगो विकास लक्ष्यसम्बन्धी राष्ट्रिय सूचकहरू हासिल गर्न सघाउ पुर्याउने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई प्रस्ताव गर्ने ।
६. क्षेत्रगत तथा राष्ट्रिय पूँजी निर्माण, रोजगारी सिर्जना, शासकीय सुधार लगायतबाट उत्पादकत्व अभिवृद्धि, आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धन र वस्तु तथा सेवा उत्पादन वृद्धि गरी व्यापार घाटा न्यूनीकरण गर्ने खालका कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने । साथै, आगामी आर्थिक वर्षभित्र नै सम्पन्न गर्न

सकिने, उच्च प्रतिफल दिने र तत्काल आर्थिक-सामाजिक लाभ हासिल हुन सक्ने क्रमागत विकास कार्यक्रम तथा आयोजनालाई प्राथमिकता दिई प्रस्ताव गर्ने ।

७. आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा नियमावली बमोजिम पेश गर्नुपर्ने विवरण समावेश गरी प्रस्ताव गर्ने ।
८. नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम कायम भएका मन्त्रालय/निकायहरूका लागि सोही बमोजिम प्रस्ताव गर्ने ।
९. वैदेशिक स्रोत एकिन गरी सम्झौता बमोजिमको रकम वा प्राप्त हुने सुनिश्चित भएका रकम मात्र प्रस्ताव गर्ने । सम्झौता बमोजिम समपूरक कोष (Counterpart Fund) बापत नेपाल सरकारको स्रोतर्फ आवश्यक पर्ने रकम समावेश गर्ने ।
१०. राष्ट्रिय गौरवका आयोजना, बहुवर्षीय ठेक्का सम्झौता भएका, प्राथमिकता प्राप्त र स्रोत सुनिश्चितता दिइएका कार्यक्रम/आयोजनाको लागि पर्याप्त रकम सुनिश्चित हुने (Earmark) गरी प्रस्ताव गर्ने ।
११. बहुवर्षीय ठेक्का लगाएका विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको स्वीकृत बजेट सीमाको परिधिभित्र रहेर प्रत्येक वर्षको लागि बजेट प्रस्ताव गर्ने र मध्यमकालीन खर्च संरचनामा सोको पुष्ट्याई पेश गर्ने ।
१२. पूँजीगत बजेटका हकमा नतिजा तथा लागत प्रभावकारिता र चालू बजेटका हकमा मितव्ययितालाई प्रमुख सिद्धान्तको रूपमा अवलम्बन गर्नुका साथै, वित्तीय अनुशासन कायम हुनेगरी कार्यक्रम प्रस्ताव गर्ने । भैपरी आउने शीर्षकमा बजेट प्रस्ताव नगर्ने र समान प्रकृतिका स-साना आयोजनाहरू गाभ्ने वा खारेज गर्ने नीति लिने ।
१३. नयाँ भवन निर्माण र सवारी साधन खरिदको लागि रकम प्रस्ताव नगर्ने । राष्ट्रको प्रतिनिधित्व गरेर अनिवार्य रूपमा सहभागिता हुनुपर्ने वैदेशिक कार्यक्रम बाहेक अवलोकन, अध्ययन वा अन्य कुनै नाममा नेपाल सरकारको दायित्व पर्ने गरी वैदेशिक भ्रमणका लागि रकम प्रस्ताव नगर्ने ।
१४. चालू खर्च प्रस्ताव गर्दा आवश्यक इकाइ र लागत समेत एकिन गरी अत्यन्त मितव्ययी हुने गरी प्रस्ताव गर्ने ।
१५. प्रत्येक विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको प्राथमिकता संकेत (१, २ वा ३), लैङ्गिक उत्तरदायी संकेत (१, २ वा ३), गरिबी निवारण संकेत (१ वा २), आवधिक योजनाको रणनीतिक संकेत (१-५), जलवायु परिवर्तन संकेत (१, २ वा ३) र दिगो विकास लक्ष्य संकेत (१-१७) उल्लेख गर्ने । प्राथमिकता संकेत उल्लेख गर्दा अनुसूची ३ मा संलग्न आयोजना प्राथमिकीकरणका आधार अनुसार प्रत्येक कार्यक्रम/आयोजनाको प्राथमिकता क्रम (१, २ वा ३) खुलाउने ।
१६. स्पष्ट वार्षिक कार्यान्वयन योजना, प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न गर्न लाग्ने लागत, समय र जिम्मेवार निकाय खुल्ने गरी खरिद योजना र मन्त्रालयगत/निकायगत अनुगमन तथा मूल्यांकन योजनाको मस्यौदा संलग्न गर्ने ।
१७. कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तावको मस्यौदा चरणदेखि नै मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (Line Ministry Budget Information System - LMBIS) मा वार्षिक विकास कार्यक्रम, प्रतिफल सूचक, खरिद योजना, अनुगमन तथा मूल्यांकन योजना लगायतका विवरणसहित अनिवार्य रूपमा प्रवृष्टि गर्ने । पुष्ट्याई फाराममा नयाँ र क्रमागत कार्यक्रम/आयोजना अनिवार्य रूपमा छुट्याउने । राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयमा छलफल हुनुभन्दा अगावै अनिवार्य रूपमा सम्बन्धित मन्त्रालय/निकायले आन्तरिक रूपमै बजेट छलफल गर्ने व्यवस्था मिलाउने, उक्त छलफलमा आयोग र अर्थ मन्त्रालयको

प्रतिनिधि आवश्यक भएमा उपस्थितिको व्यवस्था मिलाउने र छलफलको निर्णय विकास कार्यक्रम तथा आयोजनारू प्रस्तावसाथ समावेश गर्ने ।

(ख) कार्यक्रम/आयोजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन

१८. कुनै मन्त्रालय तथा निकायले कार्यक्रम तथा बजेट तयार गर्दा अन्य मन्त्रालय वा निकाय वा क्षेत्रको कार्यक्रम/आयोजनाको कार्यान्वयन र उद्देश्य हासिल गर्न मद्दत पुऱ्याउने, सहकारी र निजी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्ने, सरकारी-निजी क्षेत्रको सहकार्यलाई सहयोग गर्ने र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग पुऱ्ने कार्यक्रम/आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिने ।
१९. कार्यक्रम/आयोजना तयार गर्दा सरकारी स्रोत र साधनको समुचित उपयोग हुने, खर्च प्रणालीलाई विश्वसनीय, भरपर्दो तथा व्यावहारिक बनाउने र बजेट विनियोजन प्रक्रियालाई कुशल एवम् क्रियाकलापमा आधारित बनाउने विषयलाई विशेष महत्व दिने ।
२०. निर्माणसम्बन्धी आयोजनाका हकमा पूर्व सम्भाव्यता वा सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत डिजाइन, जग्गा प्राप्ति, वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा रेखांकन/नक्सांकन भइसकेका र प्रथम चौमासिकभित्रै ठेक्का सम्झौता सम्पन्न हुन सक्ने कार्यक्रम तथा आयोजनालाई प्राथमिकता दिने ।
२१. चौधौं योजनाको नतिजा खाका, आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम सञ्चालनबाट हासिल हुन सकेको प्रतिफल र आयोजना दस्तावेज (Project document) का आधारमा बजेट छलफल गरिने हुँदा छलफलका बखत ती दस्तावेज तथा विवरणहरू अनिवार्य रूपमा प्रस्तुत गर्ने । आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को अनुसूची ३ मा उल्लेख भए बमोजिमको विवरण तयार भई स्वीकृत भएका कार्यक्रम तथा आयोजनाको लागि मात्र बजेट प्रस्ताव गर्ने ।
२२. आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक कार्यक्रमलाई संघीय संसद्मा वार्षिक बजेट प्रस्तुत हुनु अगावै राष्ट्रिय योजना आयोगमा हुने अर्थ मन्त्रालय तथा सम्बन्धित मन्त्रालय समेतको त्रि-पक्षीय छलफलबाटै टुंग्याइने कार्यक्रमको आवश्यकता, कार्यान्वयनमा लैजान आवश्यक पर्ने कार्यविधि, मापदण्ड लगायतका सम्पूर्ण आधारभूत कुराहरू, साधनको सुनिश्चितता तथा अनुगमन एवम् मूल्याङ्कनको आधार निश्चित गरी मन्त्रालयगत सीमा (नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता दुवै) भित्र रही प्रस्ताव गर्ने ।
२३. समग्रमा, मन्त्रालय तथा निकाय र सो अन्तर्गतको आयोजना कार्यान्वयन तथा खर्च गर्ने क्षमता सुदृढीकरण जस्ता पक्षलाई ध्यान दिई प्रस्ताव गर्ने । साथै, संघीय मन्त्रालय तथा अन्य निकाय एवम् प्रदेश र स्थानीय सरकारबीच समन्वय हुनेगरी प्रस्ताव गर्ने ।

आगामी आर्थिक वर्षको स्रोतको आँकलन र विकास कार्यक्रम बाँडफाँटका आधार

१. पृष्ठभूमि

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट नेपालको संविधान कार्यान्वयन गर्ने पहिलो बजेट हुनेछ । तीन तहको निर्वाचन सम्पन्न भई सरकार गठन भई कार्य प्रारम्भ गरिसकेको अवस्थामा संविधानले परिकल्पना गरेबमोजिम समाजवाद उन्मुख अर्थव्यवस्था कायम गर्न तदनुरूप नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने गरी आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा हुनेछ । संविधानले तीनै तहका सरकारहरूको अधिकार र कार्यहरूको कितान गरिदिएको छ । साविकमा केन्द्रीय सरकारबाट भइरहेका कार्यहरू अब संविधान बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले सम्पादन गर्नेछन् । हाल सञ्चालनमा रहिरहेका केही कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू यथावत् सञ्चालन हुनेछन् भने धेरै कार्यक्रमहरू स्रोत सहित प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुनेछन् ।

नेपालको संविधानले संघीय सरकारलाई नीति निर्माण, नियमन तथा ठूला र वृहत् प्रभाव पार्ने आयोजना तर्जुमा एवं कार्यान्वयनको जिम्मा दिएको छ भने प्रदेश तह विकास निर्माणको प्रमुख तह हुने र स्थानीय तह सेवा वितरणको पहिलो बिन्दु हुने परिकल्पना गरेको छ । नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ ले पनि संघीय मन्त्रालयहरूको काम नीति निर्माण र नियमन हुने व्यवस्था गरेको छ ।

संविधानले प्रदेश र स्थानीय तहका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत व्यवस्थापनका लागि संघीय सञ्चित कोषबाट ती तहहरूमा वित्तीय हस्तान्तरण गर्ने र संघीय विभाज्य कोषबाट राजस्व बाँडफाँट गर्ने व्यवस्था गरेको छ । विगतमा केन्द्रीय सरकारको मातहतमा रहेको राजस्वको एकल अधिकार कटौती भएपछि एकातिर संघको राजस्व संकुचन हुनेछ भने अर्कातिर सोही संकुचित राजस्व स्रोतबाट प्रदेश र स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता पूरा गर्न वित्तीय हस्तान्तरण गर्नुपर्ने अवस्था पनि छ । संघीय सरकारबाट प्राप्त गर्ने वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटका अतिरिक्त प्रदेश र स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक स्रोत परिचालन गरी आ-आफ्नो अधिकार सूचीभित्र परेका कार्यहरू गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।

यो परिप्रेक्ष्यमा आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तयारीका लागि स्रोतको आँकलन गर्ने र स्रोत तथा कार्यक्रम र आयोजनाहरू बाँडफाँट गर्नुपर्ने भएकाले सो को स्पष्ट आधार तयार गर्नुपर्ने भएको छ । स्रोत बाँडफाँटका लागि संविधानको धारा ५९, ६० र ६१ मा गरिएको व्यवस्था, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ मा भएका व्यवस्थाहरूलाई आधार लिइएको छ भने कार्यक्रमहरूको बाँडफाँटका लागि नेपालको संविधानको अनुसूची ५, ६, ७, ८ र ९ मा भएका अधिकारका सूचीहरू, कार्य विस्तृतीकरण अभ्यास, नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लाई मूल आधारको रूपमा लिइएको छ ।

नेपालको संविधान बमोजिम संघीय संसदमा आगामी आर्थिक वर्षको बजेट पेश गर्न अब अढाइ महिनाभन्दा कम समय मात्र बाँकी छ । संघीय तहमा रहने प्रशासनिक संरचनाको टुङ्गो लाग्न ढिलाइ भएका कारण हालसम्म विषयगत मन्त्रालयहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षको स्रोतको सीमा उपलब्ध गराउन सकिएको छैन । संघीय तहको संरचना स्पष्ट भइसकेपछि मात्र प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुने कार्य र तिनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोतको सीमा उपलब्ध

गराउन सकिने भएकाले प्रदेश र स्थानीय तहलाई पनि यस्तो सीमा उपलब्ध गराउन सकिएको छैन । तसर्थ यी आधारहरू तुरुन्तै स्वीकृत गरी कार्यक्रम तथा स्रोतको बाँडफाँट गर्नुपर्ने भएको छ ।

२. आगामी आर्थिक वर्षको विकास कार्यक्रम बाँडफाँटका आधारहरू

नेपालको संविधान बमोजिम चालु आर्थिक वर्षसम्म नेपाल सरकारले संचालन गरिरहेका आयोजना/कार्यक्रमहरू तीनै तहका सरकारले संचालन गर्नका लागि यी आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयनको वर्तमान अवस्था समेतको आधारमा बाँडफाँट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने भएकोले तीनका लागि देहाय बमोजिमका समष्टिगत र क्षेत्रगत आधारहरू तोकिएको छ ।

२.१ समष्टिगत आधारहरू

- (१) नेपालको संविधानको अनुसूची ५, ६ र ८ मा उल्लेखित संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूचीमा परेका विषयहरू अन्तरगतका कार्यहरू तत् तत् तहले सम्पादन गर्ने । यस अन्तरगत साविकका केन्द्रबाट कार्यान्वयन भइआएका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू जुन तहको कार्यक्षेत्रभित्र पर्दछ, सोही तहबाट कार्यान्वयन हुने गरी हस्तान्तरण गर्ने ।
- (२) नेपालको संविधानको अनुसूची ७ मा उल्लेखित संघ र प्रदेशको साझा अधिकार तथा अनुसूची ९ मा उल्लेखित संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकार सूचीमा परेका विषयहरू समेतका सम्बन्धमा नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट स्वीकृत “संविधानमा उल्लिखित संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरणसम्बन्धी प्रतिवेदन” र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने ।
- (३) नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ मा उल्लेखित संघीय विषयगत मन्त्रालयहरूको जिम्मेवारीमा परेका कार्यहरू संघले सम्पादन गर्ने ।
- (४) वैदेशिक सहायतामा सञ्चालित विकास कार्यक्रमहरू तत् तत् तहबाट कार्यान्वयन गर्ने । सोको राष्ट्रिय तथा अन्तर प्रदेश वा अन्तर स्थानीय तह समन्वय तथा अनुगमन एवम् विकास साझेदारहरूसँग समन्वय र सहजीकरण संघले गर्ने ।
- (५) बहुवर्षीय ठेक्कापट्टा भई सञ्चालनमा रहेका र नेपाल सरकारको दायित्व सिर्जना भएका विकास कार्यक्रमहरू तत् तत् तहमा स्रोत र ठेक्का सहित हस्तान्तरण गर्ने, सो को अनुगमन तथा समन्वय संघले गर्ने ।
- (६) समान प्रकृतिका विकास कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत गरी संविधान बमोजिम जुन तहले सञ्चालन गर्नुपर्ने हो एकीकृत गरी सोही तहमा हस्तान्तरण गर्ने ।
- (७) चालु आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने आयोजनाहरूलाई अन्त्य गरी तिनको सञ्चालन र मर्मतका लागि संघले प्रदेश र स्थानीय तहसँग समन्वय गर्ने ।
- (८) संघीय संरचना बमोजिम असान्दर्भिक रहेका तथा खर्चको भार बढाइरहेका विकास समिति, परिषद्, बोर्ड, कोष, प्रतिष्ठान, प्राधिकरण, केन्द्र, आयोगहरू खारेज गर्ने ।
- (९) अनुसन्धानमूलक, अन्वेषणात्मक तथा विशिष्टीकृत क्षमता विकास सम्बन्धी संस्था वा कार्यक्रमहरू एकीकृत रूपमा संघले सञ्चालन गर्ने ।
- (१०) एक भन्दा बढी इकाई वा तहमा उपयोग हुने तथा विभाजन गर्दा प्राविधिक तथा आर्थिक रूपमा उपयुक्त नहुने प्रकृतिका संस्था वा कार्यक्रमहरू एकीकृत रूपमा संघले सञ्चालन गर्ने ।
- (११) उच्चस्तरीय प्रविधिको प्रयोग तथा विस्तार गर्न आवश्यक पर्ने ठूला विकास कार्यक्रमहरू संघले सञ्चालन गर्ने ।

- (१२) कार्यान्वयनको लागि ठूलो लगानी आवश्यक पर्ने तथा वैदेशिक सहायता परिचालन गर्नुपर्ने राष्ट्रिय स्तरका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू संघले सञ्चालन गर्ने ।
- (१३) राष्ट्रियस्तरका प्रयोगशाला संचालन र सोको मापदण्ड, प्रमाणीकरण (Accreditation) तथा अनुसन्धान कार्य संघले गर्ने ।
- (१४) गरिबी निवारणमा राष्ट्रव्यापी प्रभाव पार्ने राष्ट्रियस्तरका कार्यक्रमहरू संघले गर्ने ।
- (१५) एउटै आयोजना एकभन्दा बढी स्थानीय वा प्रदेश तहमा सञ्चालन हुने भएमा कार्यक्षेत्र अनुसारका तहले कार्यान्वयन गर्ने । सोको अनुगमन, नियमन, समन्वय र सहजीकरण संघले गर्ने । यसका लागि आयोजना समन्वय/सहजीकरण इकाई संघमा रहने ।
- (१६) समष्टिगत/क्षेत्रगत नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन, समन्वय र अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य संघले गर्ने ।
- (१७) हाल संचालनमा रहेका तर नतिजामुखी नदेखिएका आयोजना/कार्यक्रमहरू खारेज गर्ने । दोहोरो परेकालाई समायोजन गर्ने ।
- (१८) हाल कार्यान्वयनमा रहेका आयोजनाहरू तत्काल हस्तान्तरण गर्न व्यावहारिक कठिनाई पर्ने भएमा क्रमशः सम्बन्धित तहमा हस्तान्तरण गर्ने गरी हालका लागि संघले नै सञ्चालन गर्ने ।

२.२ क्षेत्रगत आधारहरू

(क) शासकीय व्यवस्था एवम् सुशासन

१) संघबाट सञ्चालन हुने

- संघीय शासन प्रणाली र अन्तर प्रदेश समन्वय
- सुशासन प्रबर्द्धन तथा शासकीय सुधार
- मानव अधिकार
- राष्ट्रिय अनुसन्धान, राजस्व चुहावट नियन्त्रण, सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा भ्रष्टाचार निवारण
- राष्ट्रिय तथा अन्तर प्रादेशिक आयोजनाहरूको नतिजा व्यवस्थापन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रादेशिक शासन प्रणाली र अन्तर स्थानीय तह समन्वय
- सुशासन प्रबर्द्धन तथा शासकीय सुधार
- प्रदेश अनुसन्धान व्यूरो
- प्रादेशिक तथा स्थानीय आयोजनाहरूको नतिजा व्यवस्थापन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय सुशासन र सेवा प्रवाह

(ख) अर्थ

१) संघबाट सञ्चालन हुने

- संघीय सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन
- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन तथा संघीय आर्थिक कार्य प्रणाली
- बैकिङ्ग तथा वित्तीय क्षेत्र, पुँजीबजार र कर्जा सुरक्षण

- आर्थिक नीति विश्लेषण
 - आन्तरिक ऋण व्यवस्थापन
 - सार्वजनिक संस्थान
 - वैदेशिक अनुदान, सहयोग तथा ऋण परिचालन
- (२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने
- प्रादेशिक योजना तथा सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन
 - संघको सहमतिमा वैदेशिक अनुदान र सहयोग परिचालन
 - स्थानीय तहमा वित्त हस्तान्तरण
 - लघु बीमा (कृषि, पशु) तथा साना प्रकृतिका अनुदान
- (३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने
- स्थानीय योजना तथा सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

(ग) उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति

- (१) संघबाट सञ्चालन हुने
- औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन र सहजीकरण
 - औद्योगिक पूर्वाधार विकास तथा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकास, सञ्चालन र प्रवर्द्धन
 - पेट्रोलियम तथा खानी अन्वेषण जस्ता ठूला लगानी आवश्यक पर्ने र राष्ट्रिय हित, द्विपक्षीय र बहुपक्षीय समन्वय आवश्यक पर्ने संवेदनशील लगानीका विषयहरू
 - भू-वैज्ञानिक सर्वेक्षण तथा अनुसन्धान
 - समष्टिगत प्रभाव पार्ने औद्योगिक व्यवसाय विकास सम्बन्धी कार्यक्रम
 - व्यापार सूचना, निर्यात सहयोग, द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय व्यापार तथा पारवहन
 - खाद्यवस्तु तथा अत्यावश्यक सेवाको सन्तुलित वितरण (जस्तै: नुन तथा खाद्यान्न ढुवानी)
 - देशभर उत्पादित वस्तु र सेवाको राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय बजारीकरण
- (२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने
- ग्रामीण उद्यम तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धन
 - बजार विकास र सोका लागि आवश्यक सीप विकास
 - व्यापार सूचना तथा निकासी प्रवर्द्धन
 - बजार अनुगमन
 - उद्यमशीलता, व्यवसायिक सीप विकास र तालिम
 - लघु, घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धी विषयमा तालिम
- (३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने
- लघु, घरेलु र साना उद्योगको दर्ता, नवीकरण, खारेजी, नियमन, विकास र प्रवर्द्धन

- उपभोक्ताको हक हितका विषयमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू

(घ) ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- ठूला प्रकृतिका (तराई-मधेशमा १०,००० हेक्टर भन्दा माथि र हिमाल पहाडमा १००० हेक्टरभन्दा माथिका) सिंचाइ आयोजनाहरूको अध्ययन, अनुसन्धान, गुरुयोजना तथा निर्माण, मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन
- एकभन्दा बढी प्रदेशहरूसँग सम्बन्धित सिंचाइ आयोजनाहरूको निर्माण तथा समन्वय
- सीमा नदीहरूको विषयमा छिमेकी मित्र राष्ट्रहरूसँग हुने विवादहरूको समाधान
- ठूला नदीहरू (कोशी, गण्डकी, कर्णाली र महाकाली) नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनको कार्य
- अन्तर प्रदेशमा सञ्चालन हुने आयोजनाहरू
- लम्बाइ २०० मिटर, फेदको चौडाइ १०० मिटर तथा कुल पहिरो क्षेत्र २०,००० वर्ग मिटर भन्दा माथिका पहिरो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन
- ठूला जलविद्युत आयोजनाहरू निर्माण र व्यवस्थापन
- ३३ के.भी. र सोभन्दा माथिका प्रसारण लाइनहरूको निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन
- विद्युतको राष्ट्रिय वितरण प्रणाली विकास र सञ्चालन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- मझौला प्रकृतिका आयोजना (तराई-मधेशमा २०० हेक्टर देखि १०,००० हेक्टरसम्म र हिमाल पहाडमा ५० हेक्टर देखि १००० हेक्टरसम्म) आयोजनाहरूको अध्ययन, अनुसन्धान, गुरुयोजना तथा निर्माण
- एकभन्दा बढी स्थानीय तहसँग सम्बन्धित सिंचाइ आयोजनाहरूको निर्माण तथा समन्वय
- तराई-मधेशमा २००० हेक्टर देखि २०,००० हेक्टरसम्म सिंचित क्षेत्र भएका सिंचाइ आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन
- प्रदेश स्तरीय जलविद्युत आयोजनाहरूको निर्माण तथा सञ्चालन
- ११ के.भी. सम्मका प्रसारण लाइन निर्माण र व्यवस्थापन
- ग्रामीण तथा सामुदायिक विद्युतीकरण
- भूमिगत जल सिंचाइ अन्तर्गत मेशिन ड्रिल ट्यूबवेल तथा डिप ट्यूबवेल सिंचाइ योजनाहरू तथा ट्यूबवेल योजनाको मर्मत तथा व्यवस्थापन
- मझौला प्रकृतिका नदीहरू (महाभारत पहाड र चुरे पहाडबाट उद्गम भई बग्ने नदी) नियन्त्रण/व्यवस्थापन
- लम्बाइ १०० देखि २०० मिटरसम्म, फेदको चौडाइ ५० देखि १०० मिटर तथा कुल क्षेत्र ५००० देखि २०,००० वर्ग मिटर सम्मका पहिरो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन
- साना जलस्रोत संरचनाको पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापन, मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन
- साना सिंचाइ आयोजनाहरू

- ग्रामीण विद्युतीकरण
- साना पहिरो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन

(ड) कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत, जिल्ला अदालत तथा न्याय प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरू
- अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता बमोजिम कानून तर्जुमा
- संघीय प्रणाली बमोजिम विद्यमान कानूनको समीक्षा र परिमार्जन तथा नयाँ कानून निर्माण
- न्याय प्रशासन सुधार
- निःशुल्क कानुनी सहायता

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- संघीय प्रणाली बमोजिम प्रादेशिक कानून निर्माण
- कानुनी परामर्श तथा निःशुल्क कानुनी सहायता
- मेलमिलाप र मध्यस्थता

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधिहरूको न्याय सम्पादनसँग सम्बन्धित तालिम
- कानुनी परामर्श तथा निःशुल्क कानुनी सहायता
- स्थानीय मेलमिलाप र मध्यस्थता

(च) कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- कृषि तथा पशुपन्छीसम्बन्धी अनुसन्धान, प्रयोगशाला तथा क्वारेण्टाइन
- बजार शृंखला विकास र राष्ट्रियस्तरको कृषि सूचना तथा संचार एवम् बजार प्रवर्द्धन
- रासायनिक मल खरिद, आयात तथा अनुदान
- गरिबी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय स्तरका कार्यक्रम
- उन्नत बीऊ बिजन खरिद, विकास, प्रवर्द्धन र सन्तुलित वितरण
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत जोन तथा सुपर जोनका कार्यक्रम
- पशु स्वास्थ्य, पशु रोग नियन्त्रण सम्बन्धी अनुसन्धान, उपचार र औषधि वितरण
- पशु नश्ल सुधार सम्बन्धी अनुसन्धान र व्यवस्थापन
- राष्ट्रियस्तरका खोप उत्पादन तथा व्यवस्थापन
- अनुसन्धानमूलक कृषि तथा पशु फार्महरू
- भू-सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन एवम् भू-उपयोग योजना सम्बन्धी कार्यहरू

- राष्ट्रिय नाप नक्सा, खगोल तथा सीमा नापी
- मुक्त कर्मैया तथा हलिया सम्बन्धी कार्यक्रम
- सहकारी सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानुन, मापदण्ड, अनुसन्धान, समन्वय, तथ्यांक व्यवस्थापन र अनुगमन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रदेशस्तरका फार्म केन्द्रहरू सञ्चालन र विकास
- कृषि तथा पशु उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको ब्लक र पकेट विकास सम्बन्धी कार्यहरू
- बीऊ आपूर्ति र नियमन
- मुक्त कर्मैया तथा हलिया सम्बन्धी कार्यक्रम
- सहकारी सम्बन्धी तालीम/प्रशिक्षण
- गरिब लक्षित विशिष्टीकृत कार्यहरू

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- कृषि तथा पशु उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू
- कृषि तथा पशु प्रसार सम्बन्धी कार्यहरू
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको ब्लक र पकेट विकास सम्बन्धी कार्यहरू
- राष्ट्रियस्तरमा प्रभाव पार्ने बाहेकका नाप नक्सा तथा सीमा नापी
- मुक्त कर्मैया तथा हलिया सम्बन्धी कार्यक्रम
- सहकारी दर्ता तथा सहकारीहरूको अनुगमन
- गरिब लक्षित विशिष्टीकृत कार्यहरू

(छ) खानेपानी

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- राष्ट्रिय प्रकृतिका ठूला आयोजना
- सह लगानीमा निर्माण हुने वैदेशिक सहायताका आयोजना
- ढल प्रशोधन सहितका आयोजना
- तराई-मधेशमा ५० हजार, पहाडमा २५ हजार र हिमालमा ५ हजार भन्दा बढी जनसंख्यालाई प्रशोधित खानेपानी सेवा पुऱ्याउने आयोजना
- खानेपानीको स्रोत र वितरण छुट्टाछुट्टै प्रदेशमा पर्ने खानेपानी आयोजनाहरू
- ठूलो लगानी आवश्यक पर्ने बहुउद्देश्यीय फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा प्रशोधनका कार्यहरू

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुनेप

- प्रदेशस्तरका आधारभूत खानेपानी उत्पादन, प्रशोधन र वितरण सम्बन्धी कार्यहरू

- तराई-मधेशमा १० हजार देखि ५० हजार , पहाडमा १० हजारदेखि २५ हजार र हिमालमा २ हजारदेखि ५ हजार सम्मको जनसंख्यालाई खानेपानी सेवा पुऱ्याउने आयोजना
- फोहोरमैला व्यवस्थापन र प्रशोधनका कार्यहरू
- एकभन्दा बढी स्थानीय तहलाई प्रभाव पार्ने आयोजनाहरू

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- आधारभूत खानेपानी आयोजना
- तराई-मधेशमा १० हजारसम्म, पहाडमा ५ हजारसम्म र हिमालमा २ हजारसम्मको जनसंख्यालाई खानेपानी सेवा पुऱ्याउने आयोजना
- खानेपानीको वितरण तथा अनुगमन
- सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि
- ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ र फोहोरमैला व्यवस्थापन

(ज) गृह

१) संघबाट सञ्चालन हुने

- देशभित्रको शान्ति सुरक्षा, शरणार्थी व्यवस्थापन र अन्तर्राष्ट्रिय सीमा व्यवस्थापन
- अध्यागमन
- विपद् व्यवस्थापन
- केन्द्रीय प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल
- लागू औषध नियन्त्रण
- कारागार व्यवस्थापन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रदेश शान्ति सुरक्षा, प्रदेश प्रहरी प्रशासन तथा सामुदायिक प्रहरी
- मानव बेचबिखन र लागू औषध कारोबार सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण तथा प्रवाह र नियन्त्रण तथा सचेतना
- कारागार व्यवस्थापन
- प्रदेश लोकमार्ग र स्थानीय मार्गमा ट्राफिक व्यवस्थापन
- स्थानीय प्रशासन
- संघ, संस्था दर्ता, अभिलेखीकरण र नियमन
- विपद् व्यवस्थापन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- मानव बेचबिखन र लागू औषध कारोबार सम्बन्धी सूचना संकलन तथा सचेतना
- नगर प्रहरी
- स्थानीय शान्ति समिति सम्बन्धी कार्य

- विपद् व्यवस्थापन

(झ) परराष्ट्र

१) संघबाट सञ्चालन हुने

- परराष्ट्र तथा कूटनीतिक मामिला र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध
- आर्थिक कूटनीति
- गैर आवासीय नेपाली
- राहदानी तथा भिसा
- विदेशमा रहेका नेपालीको अभिलेख तथा उद्धार

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- नभएको

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- नभएको

(ञ) भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- दुई वा दुई भन्दा बढी प्रदेश जोड्ने मुल सडक
- दुई वटा अन्तर्राष्ट्रिय सिमाना जोड्ने सडक
- राष्ट्रिय राजधानी वा प्रादेशिक राजधानीलाई अन्तर्राष्ट्रिय सीमासँग जोड्ने मुल सडक वा सो को खण्ड
- राष्ट्रिय राजधानी वा प्रदेश राजधानीहरूलाई एक आपसमा जोड्ने मूल सडक वा मूल सडक खण्ड
- राष्ट्रिय लोक मार्गलाई हाल पुनःसूचीकरण गर्दा साविक लोकमार्गको कुनै लिंक छुट्न गएको भए सो लिंक
- राष्ट्रिय लोकमार्गमा पर्ने पुलहरू
- सुरुङ मार्ग र सुरुङ समेत समावेश भएको मार्ग
- यातायात तथा सडक सुरक्षा

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रदेश स्तरका लोकमार्गहरू
- साविकमा स्थानीय पूर्वाधार तथा कृषि सडक विभागबाट भइरहेका सम्पूर्ण कार्यहरू (संरचना समेत)
- दुई वा दुईभन्दा बढी स्थानीय तह भएर जाने सडकहरू (ग्रामीण र कृषि सडक समेत)
- झोलुङ्गे पुल
- यातायात तथा सडक सुरक्षा सुदृढीकरण

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय पूर्वाधार तथा कृषि सडक
- ग्रामीण पहुँच तथा सामुदायिक पूर्वाधार

- स्थानीय स्तरको यातायात नीति, योजना, अनुमति, नियमन र व्यवस्थापन
- स्थानीय यातायात व्यवस्थापन तथा सडक सुरक्षा

(ट) महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- अन्तर्राष्ट्रिय अभिसन्धि, अनुबन्ध सम्बन्धी कार्यहरू तथा प्रतिवेदन
- राष्ट्रिय स्तरका वृद्धाश्रम व्यवस्थापन तथा अनुगमन
- बालबालिका सम्बन्धी नीति निर्माण
- सामाजिक संरक्षणका एकीकृत कार्यक्रम

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रदेशस्तरका महिला विकास कार्यक्रम
- महिला सचेतना तथा विकास सम्बन्धी तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम
- प्रदेशस्तरका वृद्धाश्रम र बालग्राम व्यवस्थापन तथा अनुगमन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीयस्तरका महिला विकास कार्यक्रम
- महिला सचेतना तथा विकास सम्बन्धी तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम
- सामाजिक संरक्षण प्राप्त गर्ने लाभग्राहीलाई परिचय पत्र वितरण, ज्येष्ठ नागरिक मञ्च सञ्चालन, दिवा सेवा केन्द्र सञ्चालनका कार्य
- सामाजिक संरक्षणका स्थानीय क्रियाकलापहरू

(ठ) रक्षा

१) संघबाट सञ्चालन हुने

- नेपाली सेना
- अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको सुरक्षा तथा नियमन
- राष्ट्रिय सुरक्षा सूचना तथा संचार प्रणाली एवं संजाल स्थापना, संचालन र व्यवस्थापन
- राष्ट्रिय सेवा दलको संचालन र व्यवस्थापन
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षहरूको सुरक्षा

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- नरहेको

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- नरहेको

(ड) युवा तथा खेलकुद

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको खेल पूर्वाधारहरूको विकास, निर्माण तथा स्तरोन्नति
- राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना तथा सहभागिता

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन
- युवासम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, योजना, कार्यान्वयन तथा नियमन
- राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक परिचालन
- प्रदेशस्तरमा खेलकुद विकास तथा प्रादेशिक पूर्वाधारहरूको विकास, निर्माण र स्तरोन्नति
- प्रादेशिक खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना तथा सहभागिता

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय स्तरमा युवा जागरण, सशक्तीकरण र परिचालन
- स्थानीय स्तरमा युवा सीप, उद्यमशिलता तथा नेतृत्व विकास
- स्थानीय स्तरमा खेलकुद विकास तथा यसका पूर्वाधारहरूको विकास, निर्माण र स्तरोन्नति
- स्थानीय स्तरका खेल प्रतियोगिता आयोजना

(द) वन तथा वातावरण

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- वन, वनस्पति तथा जडिबूटी, वन्यजन्तु, भू तथा जलाधार संरक्षण र व्यवस्थापन, जलवायु परिवर्तन तथा वातावरण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, अनुसन्धान, सर्वेक्षण, सीमाङ्कन तथा राष्ट्रिय तथ्याङ्क व्यवस्थापन
- राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष तथा सीमसार, साइटिस तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण
- अन्तर प्रादेशिक रूपमा फैलिएको जंगल, हिमाल, वन संरक्षण क्षेत्र
- राष्ट्रिय स्तरका वनस्पति उद्यान तथा हर्वेरियम व्यवस्थापन
- जैविक विविधता, प्राकृतिक वातावरण संरक्षण, सदुपयोग र लाभको बाँडफाँट सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड र लाभको बाँडफाँट
- जैविक विविधता व्यवस्थापन र नियमन
- प्रदूषण नियन्त्रण, कार्बन सेवा र कार्बन सञ्चिति
- जल तथा मौसम विज्ञान
- वन तथा वातावरण सम्बन्धी विशिष्टीकृत तालीम

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- एक भन्दा बढी स्थानीय तहमा फैलिएको सामुदायिक र कबुलियती वनको व्यवस्थापन
- जडिबूटी विकास, उत्पादन, बजारीकरण र प्रवर्द्धन

- भू तथा जलाधार संरक्षण
- प्रदेश स्तरका वनस्पति उद्यान तथा हर्वेरियमहरूको व्यवस्थापन
- वन, वनस्पति, वन्यजन्तु र जैविक विविधता सम्बन्धी प्रादेशिक सङ्ग्रहालय व्यवस्थापन
- प्रदेश स्तरीय चिडियाखाना व्यवस्थापन
- प्रदूषण नियन्त्रण
- मौसम र जल मापन सञ्जाल व्यवस्थापन
- वन तथा वातावरण सम्बन्धी तालीम
- जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय स्तरमा सामुदायिक, ग्रामीण तथा सहरी, धार्मिक, कबुलियती वनको संरक्षण, सम्वर्द्धन, उपयोग र नियमन एवम् वन उपभोक्ता समूहको व्यवस्थापन
- मध्यवर्ती क्षेत्रको सामुदायिक, धार्मिक र कबुलियती वन व्यवस्थापन
- स्थानीय स्तरमा जडिबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी सर्वेक्षण, उत्पादन, संकलन, प्रवर्द्धन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन
- स्थानीय प्राणी उद्यान (चिडियाखाना) स्थापना र सञ्चालन
- भू तथा जलाधार संरक्षण
- प्रदूषण नियन्त्रण
- स्थानीयस्तरको जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी क्रियाकलापहरू

(ण) शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- शिक्षाका लागि खाद्यान्नको व्यवस्थापन र समन्वय
- उच्च शिक्षा
- व्यावसायिक शिक्षा तथा प्राविधिक तालिमको समन्वय, मापदण्ड र प्रमाणीकरण
- प्लानेटोरियम, विज्ञान प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान
- विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी नियमन, पाठ्यक्रम विकास, परीक्षाको मानक तथा मापदण्ड

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- शिक्षाका लागि खाद्यान्न कार्यक्रमको सञ्चालन
- व्यावसायिक शिक्षा तथा प्राविधिक तालीम
- पोलिटेक्निक सञ्चालन
- विज्ञान संग्राहलय तथा प्लानेटोरियम

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- विद्यालय शिक्षा
- अनौपचारिक शिक्षा, साक्षरता कार्यक्रम
- बाल विकास कार्यक्रम
- द्वन्द्वपीडित परिवार शिक्षाको व्यवस्थापन

(त) श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी नीति, नियमन, व्यवस्थापन र समन्वय
- सीप विकास तालिम र रोजगार प्रवर्द्धन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- सीप विकास तालिम र रोजगार प्रवर्द्धन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- सामाजिक सुरक्षा
- स्थानीय स्तरको सीप विकास र रोजगार प्रवर्द्धन

(थ) सहरी विकास

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- सहरी विकास सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, गुरु योजना तथा मापदण्ड तर्जुमा तथा नियमन
- निर्माणाधीन आयोजनाका हकमा रू. १ अर्बभन्दा बढीको ठेक्का प्याकेज भएका आयोजनाहरू तत् तत् तहमा क्रमशः हस्तान्तरण गर्ने गरी हाल संघले नै कार्यान्वयन गर्ने
- संघीय सरकारका भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार
- राष्ट्रियस्तरका सहरी पूर्वाधार निर्माण तथा सञ्चालन
- भवन निर्माण सम्बन्धी संहिता, मापदण्ड

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रदेशभित्रको सहरी विकास योजना तर्जुमा, सहरी पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन, मर्मतसंभार
- प्रदेशभित्रको आवास तथा भवन सम्बन्धी योजनाहरूको कार्यान्वयन र मार्गनिर्देशन
- प्रादेशिक राजधानी र अन्तर स्थानीय सहरको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा संयोजन
- लक्षित आवास कार्यक्रमको नीति, योजना र कार्यान्वयन
- एकीकृत बस्ती विकास
- प्रदेश तहका सरकारी भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- सहरी विकास, बस्ती विकास र भवन सम्बन्धी स्थानीय तहको नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन

- एकीकृत बस्ती विकासका लागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास र व्यवस्थापन
- स्थानीय तहका सहरी पूर्वाधार
- स्थानीय तहका सरकारी भवन, विद्यालय, सामुदायिक भवन, सभागृह तथा अन्य सार्वजनिक भवन र संरचना निर्माण र मर्मत संभार

(द) संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- हवाई यातायात तथा नागरिक उड्ययन
- राष्ट्रिय स्तरका पर्यटन पूर्वाधार
- राष्ट्रिय संग्रहालय तथा अभिलेखालय
- विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत सम्पदा
- पुरातात्विक महत्वका सम्पदा र प्राचीन स्मारक
- ठूला प्रतिष्ठान र समितिहरू

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रदेश स्तरका पर्यटन पूर्वाधार
- भाषा लिपी संस्कृति ललितकला र धार्मिक सम्पदा संरक्षण
- प्रदेश संग्रहालय
- संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरू

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय स्तरका पुरातात्विक महत्वका सम्पदा स्मारक संरक्षण
- परम्परागत जात्रा मेला संचालन र व्यवस्थापन
- संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरू

(ध) संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- केन्द्रीय पञ्जीकरण तथा अभिलेख व्यवस्थापन
- संघीय तथा स्थानीय मामिला प्रशिक्षण
- प्रशासन सुधार
- संघीय निजामती सेवा र अन्य संघीय सरकारी सेवाका कर्मचारीको क्षमता विकास, प्रशिक्षण तथा कल्याण

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास
- प्रदेशतथा स्थानीय मामिला प्रशिक्षण

- प्रदेश तथा स्थानीय निजामती सेवा र अन्य प्रादेशिक सरकारी सेवाका कर्मचारीको क्षमता विकास, प्रशिक्षण तथा कल्याण

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- पञ्जीकरण दर्ता तथा अभिलेख व्यवस्थापन

(न) सञ्चार तथा सूचना प्रविधि

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- दूरसञ्चार, सूचना र संचार प्रविधि, रेडियो फ्रिक्वेन्सीको बाँडफाँड
- सूचना प्रविधिको प्रबर्द्धन र नियमन
- राष्ट्रिय स्तरका रेडियो, टेलिभिजन तथा अन्य सञ्चार माध्यम सञ्चालन अनुमति, संचालन र नियमन
- हुलाक सम्बन्धी नीति नियमन, संचालन तथा व्यवस्थापन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- १०० वाट भन्दा माथि १००० वाटसम्मको एफ. एम. रेडियो इजाजत र नवीकरण
- प्रदेश स्तरमा तारयुक्त र ताररहित ब्रोडब्याण्ड पूर्वाधारको विकास, व्यवस्थापन र नियमन
- प्रदेश स्तरको विद्युतीय संचार माध्यम सञ्चालन अनुमति, नवीकरण र नियमन
- प्रदेश भित्र टेलिसेन्टर संचालन, व्यवस्थापन र नियमन
- प्रदेश स्तरका सूचना प्रविधि पार्कको योजना, निर्माण, व्यवस्थापन र नियमन
- छापा तथा अनलाइन संचार माध्यमको दर्ता, अनुमति, आचार संहिता निर्धारण, अभिलेखाङ्कन, वर्गीकरण, सञ्चालन र नियमन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- १०० वाट सम्मका एफ.एम. रेडियो सञ्चालन अनुमति, नवीकरण र नियमन
- स्थानीय क्षेत्र भित्र इन्टरनेट सेवा, टेलिसेन्टर र स्थानीय केबुल तथा तारविहिन टेलिभिजन प्रसारणको अनुमति, नवीकरण र नियमन
- स्थानीय तहका पत्रपत्रिकाको प्रकाशन अनुमति, अभिलेख र नियमन

(प) स्वास्थ्य तथा जनसंख्या

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या सम्बन्धी अनुसन्धान, समन्वय, मापदण्ड तथा नियमन
- विशिष्टीकृत स्वास्थ्य सेवा
- राष्ट्रिय स्तरका तथा छुट्टै ऐन वा प्रकृयाबाट स्थापित अस्पतालको सञ्चालन र नियमन
- खोप, औषधि, उपकरण, अस्पताल तथा प्रयोगशाला सम्बन्धी मापदण्ड तथा नियमन
- स्वास्थ्य बीमा
- महामारी तथा प्रकोप रोग नियन्त्रण

- बसाइसराइ सर्वेक्षण एवम् स्थिति विश्लेषण

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- साविकमा रहेका क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा अञ्चल अस्पताल र आयुर्वेद चिकित्सालय
- खोप, औषधि, उपकरणको सञ्चालन
- स्थानीय तहहरूबीच स्वास्थ्य सेवाको समन्वय
- प्रादेशिक स्तरको जनसांख्यिक सूचना व्यवस्थापन, क्षमता विकास तथा अध्ययन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- आधारभूत स्वास्थ्य सेवा
- स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य केन्द्र तथा जिल्ला अस्पतालको सञ्चालन र व्यवस्थापन
- विभिन्न रोग सम्बन्धी रोकथाम, नियन्त्रण, जनचेतना, प्रबर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रम

(फ) योजना तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन

(१) संघबाट सञ्चालन हुने

- दिर्घकालीन सोच, नीति तथा योजना (आवधिक समेत) निर्माण
- विकास योजनाको अनुगमन, मूल्यांकन तथा अनुशिक्षण र संघीय संरचना बमोजिमको समन्वय
- संघीय मध्यमकालीन खर्च संरचना
- दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति निर्माण, लक्ष्य निर्धारण, समन्वय तथा अनुगमन
- सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी नीति, योजना तथा समन्वय
- राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सम्बन्धी नीति मापदण्ड तथा समन्वय
- राष्ट्रिय तथ्यांक नीति, मानक र गुणस्तर, समन्वय तथा व्यवस्थापन

(२) प्रदेश तहबाट सञ्चालन हुने

- प्रादेशिक योजना तर्जुमा, अनुगमन, मूल्यांकन र अनुशिक्षण
- प्रदेश मध्यमकालीन खर्च संरचना
- दिगो विकास लक्ष्यको प्रदेश तहमा कार्यान्वयन तथा समन्वय
- सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी प्रादेशिक योजना तथा कार्यान्वयन
- प्रादेशिक तथ्यांक र अभिलेख सम्बन्धी योजना, संकलन तथा व्यवस्थापन

(३) स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने

- स्थानीय योजना तर्जुमा, अनुगमन, मूल्यांकन र अनुशिक्षण
- स्थानीय तहको मध्यमकालीन खर्च संरचना
- दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीय तहमा कार्यान्वयन
- सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्बन्धी स्थानीय योजना तथा कार्यान्वयन

- स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख सम्बन्धी योजना, संकलन तथा व्यवस्थापन
- व्यक्तिगत घटना दर्ता, अभिलेख व्यवस्थापन र प्रतिवेदन

संघीय मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीसम्बन्धी खाका

मन्त्रालय/आयोग :

क्षेत्र :

१. पृष्ठभूमि

२. सोच

३. ध्येय

४. लक्ष्य

५. उद्देश्य

६. मध्यमकालीन नीति/रणनीति

७. मध्यमकालीन क्षेत्रगत आर्थिक खाका

आ.व.	बजेट अनुमान				स्रोत		
	कूल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण
२०७५/७६							
२०७६/७७							
२०७७/७८							

द. मध्यमकालीन रणनीति अन्तर्गतका कार्यक्रम/आयोजनाको विवरण

द.१ कार्यक्रम/आयोजनाको उद्देश्य, खर्च आवश्यकताको पुष्ट्याई तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय

कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	आयोजना अवधि		लागत तथा पुष्ट्याई		कार्यान्वयन गर्ने निकाय (विभाग/कार्यालय)
		सुरु (आ.व.)	समाप्ति	लागत (अर्ब)	पुष्ट्याई	
१	२	३	४	५	६	७

द.२ प्राथमिकताक्रम, दिगो विकास लक्ष्य, गरिबी, लैंगिक र जलवायु संकेत

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षक	कार्यक्रम/आयोजना	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
१	२	३	४	५	६	७	८	९

९. कार्यक्रम/आयोजनाको विगतको उपलब्धि

९.१ आ.व. २०७३/७४ सम्मको उपलब्धि

९.२ कार्यक्रम/आयोजनाको लक्षित प्रतिफल र उपलब्धि

कार्यक्रम/आयोजना	प्रतिफल सूचक	एकाई	आ.व. २०७३/७४		आ.व. २०७४/७५	
			लक्ष्य	उपलब्धि	लक्ष्य	अनुमानित उपलब्धि
१	२	३	४	५	६	७

९.३ बजेट : विनियोजन र उपलब्धि

(रु. हजारमा)

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षक	कार्यक्रम /आयोजना	आ.व. २०७३/७४		आ.व. २०७४/७५	
			विनियोजन	यथार्थ खर्च	विनियोजन	संशोधित अनुमान
१	२	३	४	५	६	७

१०. प्रति एकाइ लागत अनुमान

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	प्रति एकाइ लागत	कैफियत
१	२	३	४	५

११. मध्यमकालीन खर्च अनुमान

११.१ मध्यमकालीन खर्च अनुमानको विनियोजन तथा स्रोत प्रक्षेपण (२०७५/७६-२०७७/७८)

(रु. हजारमा)

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७५/७६ को विनियोजन र स्रोत								आ.व. २०७६/७७ को विनियोजन र स्रोत								आ.व. २०७७/७८ को विनियोजन र स्रोत							
		कूल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	कूल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	कूल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण			
१																									

११.२ कार्यान्वयन गर्ने एकाइहरूका कार्यक्रम/आयोजनाको मध्यमकालीन खर्च अनुमान

(रु. हजारमा)

कार्यान्वयन गर्ने एकाइ	कार्यक्रम/आयोजना	२०७३/७४ को वास्तविक खर्च	आ.व. २०७४/७५ को मध्यमकालीन खर्च अनुमान				
			बजेट	संशोधित खर्च अनुमान	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	२	३	४	५	६	७	८

१२. क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य

१२.१ क्षेत्रगत नतिजा सूचक

सूचक	एकाई	आ.व. २०७३/७४ सम्मको वास्तविक उपलब्धि	आ.व. २०७४/७५ को संशोधित उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	२	३	४	५	६	७

१२.२ कार्यक्रम/आयोजनाको प्रतिफल सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य

कार्यक्रम /आयोजना	प्रतिफल सूचक	एकाई	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	२	३	४	५	६

१३. समस्या तथा चुनौतीहरू

१४. निष्कर्ष तथा आगामी कार्यदिशा

विकास कार्यक्रम/आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू

- नेपाल सरकारका संघीय मन्त्रालय र निकायहरू अन्तर्गत संचालन हुने विकास आयोजना/कार्यक्रमहरूलाई प्रथम प्राथमिकता प्राप्त (Priority 1 - P1), द्वितीय प्राथमिकता प्राप्त (Priority 2 - P2) र तृतीय प्राथमिकता प्राप्त (Priority 3 - P3) गरी ३ वटा प्राथमिकतामा वर्गीकरण गरिनेछ ।
- विकास आयोजनाको प्राथमिकीकरण गर्न सम्पूर्ण विकास आयोजनाहरूलाई ५ वटा प्रमुख क्षेत्रहरूमा वर्गीकरण गरी र त्यसअन्तर्गत पर्ने उपक्षेत्र देहाय बमोजिम छुट्याइएको छ ।

क्र.सं.	प्रमुख क्षेत्रहरू	उपक्षेत्रहरू
१	आर्थिक क्षेत्र	उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन, अर्थ र श्रम
२	कृषि, भूमिसुधार तथा वन क्षेत्र	कृषि विकास, पशुपन्छी, भूमिसुधार तथा व्यवस्था र वन तथा भू-संरक्षण
३	पूर्वाधार क्षेत्र	सडक तथा अन्य यातायात, शहरी विकास, सिंचाई, सूचना तथा सञ्चार, विज्ञान तथा प्रविधि, ऊर्जा र स्थानीय पूर्वाधार विकास
४	सामाजिक क्षेत्र	शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पोषण, महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण, खानेपानी तथा सरसफाई र संस्कृति
५	सुशासन तथा अन्य क्षेत्र	माथि उल्लेखित वर्गीकरणमा नपरेका अन्य सम्पूर्ण क्षेत्रहरू जस्तै : जनसंख्या, वातावरण, गृह, रक्षा, योजना, तथ्यांक, विपद् व्यवस्थापन, न्याय, निर्वाचन, मानव अधिकार, आदि

- प्राथमिकीकरणका लागि सबै क्षेत्रमा लागू हुने गरी पाँच वटा सामान्य आधारहरू तय गरिएका छन् भने प्रत्येक क्षेत्रको लागि छुट्टाछुट्टै क्षेत्रगत आधारहरू तय गरिएको छ । प्रत्येक आधारको लागि अलग अलग अंक भार छुट्याइएको छ । प्रत्येक आधारबाट आयोजनालाई अंक प्रदान गर्दा निम्नानुसार अंक प्रदान गरिनेछ ।

क्र.सं.	योगदान	अंक
१	अति उत्तम	३
२	उत्तम	२
३	सामान्य	१
४	न्यून	०

- सबै क्षेत्रमा लागू हुने पाँच वटा सामान्य आधारहरू सबै मन्त्रालय र निकायहरूमा प्रयोग गर्नुपर्ने र प्रत्येक क्षेत्रका लागि सम्बन्धित क्षेत्रगत दुई वटा आधारहरू प्रयोग हुने । यसरी सामान्य र क्षेत्रगत आधारहरूबाट प्राप्त अंक जोडी कूल प्राप्ताङ्क निर्धारण गर्ने ।

- कूल प्राप्ताङ्कमा आयोजना/कार्यक्रमहरूलाई प्राप्त अंकका आधारमा निम्नानुसार वर्गीकरण गरिनेछ ।

सि.नं.	कूल प्राप्ताङ्क	प्राथमिकता
१	७५ वा सो भन्दा बढी अंक भएमा	P1
२	६० र सो भन्दा बढी तर ७५ भन्दा कम अंक भएमा	P2
३	६० अंक भन्दा कम भएमा	P3

नोट : माथि उल्लेख गरिएको आधार बमोजिम वर्गीकरण गर्दा कुनै क्षेत्रमा दुई तिहाई भन्दा बढी कार्यक्रम/आयोजना p1 अन्तर्गत परेमा p1 हुनको लागि आवश्यक न्यूनतम अंक परिमार्जन गरी प्राथमिकीकरण वा स्तरीकरण (Ranking) गरिनेछ ।

(क) सामान्य आधारहरू

१. चालु आवधिक योजनाको फराकिलो आधारको समावेशी आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउने : (१५ अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने - क्षेत्रगत मूल्य अभिवृद्धि - क्षेत्रगत आय वृद्धि	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउने : (१५ अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने - दिगो विकासको लक्ष्य १ (SDG 1) (सबै प्रकारका गरिबीको अन्त्य) - दिगो विकासको लक्ष्य ८ (SDG 8) को पूर्ण र उत्पादनमूलक रोजगारी प्राप्ति/वृद्धि	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

३. सहभागिताको अवस्था : (५ अंक)

क	निम्न क्षेत्र वा संस्थाहरू मध्ये कुनै एकको सहभागिता रहने - नागरिक समाज, सामुदायिक संस्था, गैरसरकारी संस्था, उपभोक्ता समूह वा सेवाग्राही, वा - स्थानीय तह वा प्रदेश, वा	अति उत्तम
---	--	-----------

	- निजी क्षेत्र	
ख	माथिका क्षेत्र वा संस्थाहरूको अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय सहभागिता रहने	उत्तम
ग	माथिका क्षेत्र वा संस्थाहरूको सामान्य वा कम सहभागिता रहने	सामान्य
घ	माथिका क्षेत्र वा संस्थाहरूको कुनै सहभागिता नरहने	न्यून

४. समावेशीकरणमा योगदान :

(१० अंक)

(क) क्षेत्रीय समावेशीकरणमा योगदान :

(भार ५० प्रतिशत)

क	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि १९ औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने आयोजना/कार्यक्रम	अति उत्तम
ख	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि २० औं देखि ३८ औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने आयोजना/कार्यक्रम	उत्तम
ग	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि ३९ औं देखि ५७ औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने आयोजना/कार्यक्रम	सामान्य
घ	मानव विकास सूचकांकमा तलदेखि ५८ औं देखि ७५ औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने वा क्षेत्रीय सन्तुलनमा स्पष्ट योगदान नपुऱ्याउने आयोजना	न्यून

(ख) सामाजिक समावेशीकरण र लैंगिक मूलप्रवाहीकरणमा योगदान :

(भार ५० प्रतिशत)

क	सामाजिक र लैंगिक मूलप्रवाहीकरण, समानता र सशक्तीकरण (SDG 5) लाई प्रत्यक्ष तथा उल्लेख्य रूपमा बढावा दिने	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेख्य रूपमा योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

५. आयोजनाको पूर्व कार्य प्रगति, सम्पन्न हुन लाग्ने समय वा कार्यान्वयन तयारी कार्य (२० अंक)

क	<p><u>चालू आयोजनाको लागि</u></p> <ul style="list-style-type: none"> गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ८० प्रतिशत वा सो भन्दा माथि रहेको, वा आगामी आ.व.मा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको, वा <p><u>नया आयोजनाको लागि</u></p> <ul style="list-style-type: none"> आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य पुरा भएको । 	अति उत्तम
ख	<ul style="list-style-type: none"> गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ६५ प्रतिशत देखि ८० प्रतिशतसम्म रहेको, वा आगामी दुई वर्षमा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको, वा <p><u>नया आयोजनाको लागि</u></p>	उत्तम

	<ul style="list-style-type: none"> आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य अन्तिम चरणमा रहेको । 	
ग	<ul style="list-style-type: none"> गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको, वा आगामी तीन वर्षमा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको, वा <u>नया आयोजनाको लागि</u> आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य भैरहेको । 	सामान्य
घ	<ul style="list-style-type: none"> गत आ.व. को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत भन्दा कम रहेको, वा आगामी चार वर्षसम्ममा पनि आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित नरहेको, वा <u>नया आयोजनाको लागि</u> आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य नभएको । 	न्यून

(ख) क्षेत्रगत आधारहरू

(अ) आर्थिक क्षेत्र

(उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन, अर्थ, र श्रम)

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान :

(२० अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान :

(१५ अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने <ul style="list-style-type: none"> दिगो विकासको लक्ष्य ९ (SDG 9) को दिगो समावेशी औद्योगिकीकरण प्रवर्द्धन गर्न, वा आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्न, वा वस्तु र सेवाको आन्तरिक आपूर्ति व्यवस्थापन गर्न, वा पर्यटन पूर्वाधार निर्माण र पर्यटक आगमनमा वृद्धि गर्न, वा मर्यादित कामको प्रवर्द्धन / सुमधुर औद्योगिक सम्बन्ध कायम गर्न, वा 	अति उत्तम
---	--	-----------

	- राजस्व वृद्धि र खर्च व्यवस्थापन गर्न	
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(आ) कृषि, भूमिसुधार तथा वन क्षेत्र

(कृषि, पशुपन्छी, भूमिसुधार तथा व्यवस्था, वन तथा भूसंरक्षण)

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान :

(२० अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको अन्य लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान :

(१५ अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने - दिगो विकासको लक्ष्य २ (SDG 2) को भोकमरीको अन्त्य, खाद्य सुरक्षा, उन्नत पोषण प्राप्ति र दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्न, वा - दिगो विकासको लक्ष्य १५ (SDG 15) को वनको दिगो व्यवस्थापन, भूक्षयीकरणको रोकथाम, जैविक विविधताको क्षति रोक्न, वा - आधुनिक भूमि व्यवस्थापन गर्न	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(इ) पूर्वाधार क्षेत्र

(सडक तथा अन्य यातायात, शहरी विकास, सिंचाई, सूचना तथा सञ्चार, विज्ञान तथा प्रविधि, ऊर्जा, स्थानीय पूर्वाधार विकास)

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा लक्ष्य, उद्देश्य र प्राथमिकता प्राप्तिमा योगदान :

(२० अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा	
---	--	--

	प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासका क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान :

(१५ अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने - दिगो विकासको लक्ष्य ७ (SDG 7) को दिगो र आधुनिक ऊर्जा सुनिश्चितता गर्न, वा - दिगो विकासको लक्ष्य ९ (SDG 9) का दिगो सडक र अन्य यातायात र सिंचाई सुविधा बढाउन, वा - दिगो विकासको लक्ष्य १३ (SDG 13) को जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र वातावरण संरक्षण गर्न, वा - दिगो विकासको लक्ष्य ११ (SDG 11) को सुरक्षित, सवल, समावेशी र दिगो शहर विकास गर्न, वा - नवीन खोज गर्न र प्रविधि प्राप्ति गर्न	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(ई) सामाजिक क्षेत्र

(शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पोषण, महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति)

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान:

(२० अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरुपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासका क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान :

(१५ अंक)

क	<p>निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने</p> <ul style="list-style-type: none"> - दिगो विकास लक्ष्य ३ (SDG 3) को स्वस्थ जीवन प्राप्तिमा लागी बाल मृत्युदर न्यूनीकरण गर्न, वा - मातृ मृत्युदर न्यूनीकरण वा मलेरिया, क्षयरोग, HIV/AIDS नियन्त्रण गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य ४ (SDG 4) को सबैको लागि समावेशी र गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्ति गर्न, वा - प्राथमिक एवम् माध्यमिक तहमा छात्रा : छात्रको अनुपात वृद्धि गर्न, वा - दिगो विकासको लक्ष्य ६ (SDG 6) को खानेपानी र सरसफाई सेवाको उपलब्धताको दिगो सुनिश्चितता गर्न, वा - लैंगिक समानता वा सशक्तीकरण गर्न, वा - संस्कृति प्रवर्द्धन गर्न, 	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

(उ) सुशासन तथा अन्य क्षेत्र

(जनसख्या, वातावरण, विपद् व्यवस्थापन, गृह, रक्षा, शान्ति, न्याय, योजना, तथ्यांक, निर्वाचन, मानव अधिकार, आदि)

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान :

(२० अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमासामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान :

(१५ अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने - दिगो विकासको लक्ष्य १३ (SDG 13) को जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र वातावरण संरक्षण गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य १६ (SDG 16) को शान्ति सुरक्षा अभिवृद्धि गर्न, वा - सुशासन अभिवृद्धि गर्न, वा - न्यायमा सबैलाई पहुँच बढाउन, वा - जनसख्या व्यवस्थापन गर्न, वा - विपद् व्यवस्थापन गर्न, वा - योजना तथा तथ्यांक प्रणालीमा सुधार र सुदृढीकरण गर्न	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष र उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुऱ्याउने	न्यून

मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०७५/७६ - २०७७/७८) तयारी सम्बन्धी खाका भर्ने तरिका

(खण्ड १ देखि ६ सम्मको विवरण भर्दा चालु चौधौ योजनामा उल्लेख भएका विवरणलाई आधार मान्ने ।)

१. पृष्ठभूमि

२. सोच

३. ध्येय

४. लक्ष्य

५. उद्देश्य

६. मध्यमकालीन नीति/रणनीति

७. मध्यमकालीन समष्टिगत खाका

यस खण्डमा सम्बन्धित मन्त्रालय/निकायको आगामी तीन वर्षको कूल चालु खर्च, पूँजीगत खर्च, वित्तीय व्यवस्था र तीनको श्रोत के हुने हो त्यस विवरण दिने ।

८. मध्यमकालीन रणनीति अन्तर्गतका कार्यक्रम/आयोजनाको विवरण

८.१ कार्यक्रम/आयोजनाको उद्देश्य, खर्चको आवश्यकताको पुष्ट्याँई तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय

यस खण्डको तालिकामा विकास कार्यक्रम/आयोजना विवरण भर्ने तरिका

- महल १ मा कार्यक्रम/आयोजनाको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा कार्यक्रम/आयोजनाको प्रमुख उद्देश्य उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा कार्यक्रम/आयोजनाको शुरू भएको वा हुने आर्थिक वर्ष लेख्ने ।
- महल ४ मा कार्यक्रम/आयोजनाको समाप्ति (सम्पन्न हुने) आर्थिक वर्ष लेख्ने ।
- महल ५ मा कार्यक्रम/आयोजनाको कुल लागत लेख्ने ।
- महल ६ मा कार्यक्रम/आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन वा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने भए सोको खर्च आवश्यकता वा सो तयार गरिसकेको भए कार्यान्वयन खर्च छुट्याउनु पर्ने आवश्यकताको पुष्ट्याँई लेख्ने ।
- महल ७ मा कार्यक्रम/आयोजना कार्यान्वयन गर्ने मन्त्रालय/विभाग/निकाय/कार्यालयको नाम उल्लेख गर्ने ।

८.२ प्राथमिकता क्रम, दिगो विकास लक्ष्य, गरिबी, लैङ्गिक र जलवायु संकेत यस तालिका यस प्रकारले भर्ने ।

- महल १ मा क्रम संख्या उल्लेख गर्ने ।

- महल २ मा कार्यक्रम/आयोजनाको बजेट उप-शीर्षक उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा कार्यक्रम/आयोजनाको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा चौधौं योजनामा उल्लेखित जुन रणनीतिसँग यो कार्यक्रम/आयोजना सम्बन्धित छ, सो रणनीति नम्बर उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा विकास कार्यक्रम/आयोजनाको प्राथमिकता १, २ वा ३ मध्ये कुन हो सो अनुरूप P₁, P₂ वा P₃ उल्लेख गर्ने ।
- महल ६ विकास कार्यक्रम/आयोजना दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्यहरूमध्ये कुन कुनसँग सम्बन्धित छ, सो अनुरूप नम्बर उल्लेख गर्ने ।
- महल ७ विकास कार्यक्रम/आयोजना गरिवी निवारण संकेत १, २ वा ३ मध्ये कुन हो सो अनुरूप अंक उल्लेख गर्ने ।
- महल ८ विकास कार्यक्रम/आयोजना लैङ्गिक संकेत १, २ वा ३ मध्ये कुन हो सो अनुरूप अंक उल्लेख गर्ने ।
- महल ९ विकास कार्यक्रम/आयोजना जलवायु संकेत १, २ वा ३ मध्ये कुन हो सो अनुरूप अंक उल्लेख गर्ने ।

९. कार्यक्रम/आयोजनाको विगतको उपलब्धि

९.१ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ सम्मको उपलब्धि

यस खण्डमा मन्त्रालय/निकायबाट सञ्चालित कार्यक्रम/आयोजनाहरूको आर्थिक वर्ष २०७४/७५ सम्मको प्रमुख उपलब्धि के के रह्यो त्यसको उपलब्धि विवरण उल्लेख गर्ने ।

९.२ कार्यक्रम/आयोजनाको लक्षित प्रतिफल र उपलब्धि

यस खण्डको तालिका निम्नानुसार भर्ने :

- महल १ मा कार्यक्रम/आयोजनाको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा कार्यक्रम/आयोजनाबाट प्राप्त हुने प्रतिफल सूचक उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा सूचकको इकाई उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा राखिएको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा लक्ष्यअनुसार भएका उपलब्धि उल्लेख गर्ने ।
- महल ६ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।
- महल ७ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आषाढ मसान्तसम्म हुने अनुमानित उपलब्धि उल्लेख गर्ने ।

९.३ बजेट: विनियोजन र उपलब्धि

यस खण्डको तालिका निम्नानुसार भर्ने :

- महल १ मा क्रम संख्या उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा कार्यक्रम/आयोजनाको बजेट उप-शीर्षक उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को बजेट विनियोजन उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को यथार्थ खर्च उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट विनियोजन उल्लेख गर्ने ।

- महल ६ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आषाढ मसान्तसम्म हुने खर्चको संशोधित अनुमान उल्लेख गर्ने ।

१०. प्रति इकाइ लागत अनुमान

यस खण्डको तालिका निम्नानुसार भर्ने :

- महल १ मा क्रम संख्या उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा क्रियाकलापको विवरण भर्ने जस्तै: भोलुङ्गे पुल निर्माण, सडक निर्माण, घर निर्माण आदि कहाँ, कुन गुणस्तर र कति आदि उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा इकाई उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा प्रति इकाई कति लागत लाग्ने हो विगतको लागत अनुमान वा नयाँ लागत वा आयोजनामा उल्लेख गरिएको लागत अनुमान आदिको आधारमा उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा कैफियत केही भए उल्लेख गर्ने ।

११. मध्यमकालीन खर्च अनुमान

११.१ मध्यमकालीन खर्च अनुमानको विनियोजन तथा श्रोत प्रक्षेपण (२०७५/७६ -२०७७/७८)

यस खण्डको तालिका निम्न बमोजिम भर्ने :

- महल १ मा क्रम संख्या उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा कार्यक्रम/आयोजनाको बजेट उप-शीर्षक उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा कार्यक्रम/आयोजनाको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को कूल खर्च उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को चालु खर्च उल्लेख गर्ने ।
- महल ६ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को पुँजीगत खर्च उल्लेख गर्ने ।
- महल ७ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वित्तीय व्यवस्था उल्लेख गर्ने ।
- महल ८ मा उक्त आयोजनाको खर्च व्यहोर्ने श्रोत नेपाल सरकारले कति व्यहोर्ने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल ९ मा वैदेशिक अनुदान कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १० मा वैदेशिक ऋण कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल ११ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित कुल खर्च कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १२ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित चालु खर्च कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १३ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित पुँजीगत खर्च कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १४ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित वित्तीय व्यवस्था कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १५ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित खर्च व्यहोर्ने श्रोत नेपाल सरकारले कति व्यहोर्ने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १६ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित वैदेशिक अनुदान कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।

- महल १७ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि प्रस्तावित अनुमानित वैदेशिक ऋण कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १८ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित कूल खर्च कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल १९ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित चालु खर्च कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल २० मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित पुँजीगत खर्च कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल २१ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित वित्तीय व्यवस्था कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल २२ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित खर्च व्यहोर्ने श्रोत नेपाल सरकारले कति व्यहोर्ने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल २३ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित वैदेशिक अनुदान कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।
- महल २४ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि प्रस्तावित अनुमानित वैदेशिक ऋण कति हुने हो उल्लेख गर्ने ।

११.२ कार्यान्वयन गर्ने इकाइहरुका कार्यक्रम/आयोजनको मध्यमकालीन खर्च अनुमान

यस खण्डको तालिका यस प्रकार भर्ने :

- महल १ मा कार्यक्रम/आयोजना कार्यान्वयन गर्ने एकाइको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा कार्यक्रम/आयोजनाको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा भएको वास्तविक खर्च उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विनियोजत बजेट उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आषाढसम्म हुने संशोधित खर्च अनुमान उल्लेख गर्ने ।
- महल ६ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को अनुमानित बजेट वा खर्च हो उल्लेख गर्ने ।
- महल ७ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को अनुमानित बजेट वा खर्च हो उल्लेख गर्ने ।
- महल ८ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को अनुमानित बजेट वा खर्च हो उल्लेख गर्ने ।

१२. क्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य:

यस खण्डमा समग्र रूपमा प्राप्त भएको र हुने नतिजा सूचक उल्लेख गर्ने ।

१२.१ क्षेत्रगत नतिजा सूचक

यस खण्डको तालिका निम्नानुसार भर्ने :

- महल १ मा नतिजा सूचक उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा नतिजा सूचकको इकाई उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ सम्मको वास्तविक उपलब्धि उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आषाढसम्ममा हुन सक्ने संशोधित उपलब्धि उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को क्षेत्रगत नतिजा सूचकको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।

- महल ६ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को क्षेत्रगत नतिजा सूचकको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।
- महल ७ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को क्षेत्रगत नतिजा सूचकको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।

१२.२ कार्यक्रम/आयोजनाको प्रतिफल सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य

यस खण्डको तालिका निम्नानुसार भर्ने :

- महल १ मा कार्यक्रम/आयोजनाको नाम उल्लेख गर्ने ।
- महल २ मा प्रतिफल सूचक उल्लेख गर्ने ।
- महल ३ मा प्रतिफल सूचकको इकाइ उल्लेख गर्ने ।
- महल ४ मा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को प्रतिफल सूचकको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।
- महल ५ मा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को प्रतिफल सूचकको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।
- महल ६ मा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को प्रतिफल सूचकको लक्ष्य उल्लेख गर्ने ।

१३. समस्या तथा चुनौती

यस खण्डमा सम्बन्धित मन्त्रालय/निकायले मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा देखिएका प्रमुख समस्या तथा चुनौती छोटकारीमा प्रस्तुत गर्ने ।

१४. निश्कर्ष तथा आगामी कार्यदिशा

यस खण्डमा सम्बन्धित मन्त्रालय/निकायको मध्यमकालीन खर्च संरचना सम्बन्धी निश्कर्ष र आगामी दिनमा मध्यमकालीन खर्च संरचना सम्बन्धमा गर्नुपर्ने कार्य सुधार आदि छोटकारीमा उल्लेख गर्ने ।

विकास आयोजना/कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणको आधारमा अंक प्रदान गर्ने तरिका

विकास आयोजना/कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणको आधारमा अंक प्रदान गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषयहरू

१. प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान भन्नाले तोकिएको विषय वा लक्ष्य प्राप्तमा प्रत्यक्ष रुपमा योगदान (Direct Contribution) र ५० प्रतिशतभन्दा बढी रकम प्रत्यक्ष योगदान गर्न विनियोजन हुनेलाई मान्ने र सो अनुरूप अंक प्रदान गर्नुपर्नेछ। जस्तोकि: कृषि उत्पादन बढाउन सिंचाई, बीउ विजन, मलखादको प्रत्यक्ष योगदान रहन्छ भने सो अनुरूप **प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान** मान्ने।
२. अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान भन्नाले तोकिएको विषय वा लक्ष्य प्राप्तमा अप्रत्यक्ष (Indirect contribution) योगदान तर ५० प्रतिशत भन्दा बढी रकम त्यस्तो योगदान गर्न विनियोजन हुनेलाई मान्ने र सो अनुरूप अंक प्रदान गर्नुपर्नेछ। जस्तोकि: कृषि उत्पादन बढाउन कृषि सडक निर्माण, तालिमले अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउँछ भने सो अनुरूप **अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान** मान्ने।
३. सामान्य वा कम योगदान भन्नाले तोकिएको विषय वा लक्ष्य प्राप्तमा ५० प्रतिशत भन्दा कम योगदान पुऱ्याउने (प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष दुवै) मानी सो अनुरूप **सामान्य योगदान** मान्ने।
४. योगदान नपुऱ्याउने भन्नाले तोकिएको विषय वा लक्ष्य प्राप्तमा कुनै पनि योगदान नपुऱ्याउने मानी सो अनुरूप **न्यून योगदान** मान्ने।

क. सामान्य आधारको अंक प्रदान गर्ने तरिका

१. चालु आवधिक योजनाको फराकिलो आधारको समावेशी आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउनेमा अंक प्रदान गर्ने तरिका :-

(क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको उत्पादन वा जनताको आय वृद्धिमा प्रत्यक्ष वा उल्लेखनीय रुपमा योगदान पुऱ्याउने जस्तोकि सम्बन्धित आयोजना/कार्यक्रमले कृषि उत्पादन, वा उद्योगसम्बन्धी आयोजनाले औद्योगिक उत्पादन, वा उर्जासम्बन्धी आयोजनाले विद्युत् उत्पादन वा अन्य वस्तु तथा सेवा उत्पादन बढाई वा मूल्य अभिवृद्धि गरी सम्बन्धित क्षेत्रको कूल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिमा प्रत्यक्ष वा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने छ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने।

(ख) यदि प्रत्यक्ष रुपमा नभई अप्रत्यक्ष रुपमा तथा उल्लेखनीय रुपमा योगदान पुऱ्याउँछ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने।

(ग) उत्पादन र आय वृद्धिमा सामान्य वा कम मात्र योगदान दिने प्रकृतिको छ भने त्यसलाई 'सामान्य' योगदान मानी १ अंक प्रदान गर्ने, र

(घ) उत्पादन वा आय वृद्धिमा कुनै प्रकारको योगदान पुऱ्याउँदैन भने त्यसलाई 'न्यून' योगदान

मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

२. दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउनेमा अंक प्रदान गर्ने तरिका :-

(क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमको दिगो विकासको लक्ष्य १ मा सबै प्रकारका गरिबी अन्त्य गर्ने लक्ष्य वा पूर्ण र उत्पादनमूलक रोजगारी प्राप्तिको लक्ष्य राखिए अनुरूप प्रत्यक्ष वा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने उद्देश्य रहेको छ र ५० प्रतिशत भन्दा बढी बजेट सोको लागि रहेछ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने,

(ख) तर प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले लक्ष्यमा प्रत्यक्ष रूपमा नभई अप्रत्यक्ष तथा उच्च योगदान पुऱ्याउँदछ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

(ग) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले उक्त लक्ष्यमा सामान्य वा कम मात्र योगदान पुऱ्याउँदछ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने, र

(घ) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले उक्त लक्ष्यमा कुनै योगदान पुऱ्याउँदैन भने त्यसलाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

३. सहभागिताको अवस्थामा अंक प्रदान गर्ने तरिका :-

(क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमको कार्यान्वयन अवधिमा नागरिक समाज, सामुदायिक संस्था, गैर सरकारी संस्था, उपभोक्ता समूह, सेवाग्राही वा स्थानीय तह वा प्रदेश तह वा निजी क्षेत्रमध्ये कुनै एकको प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय (५० प्रतिशत) सहभागिता रहने प्रकृतिको छ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने ।

(ख) ती क्षेत्र वा संस्थाहरूको अप्रत्यक्ष तर उल्लेखनीय प्रकारको सहभागिता रहने प्रकारको छ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

(ग) ती संस्था वा क्षेत्रको सामान्य वा कम सहभागिता रहने प्रकारको छ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने, र

(घ) अन्य संस्था वा क्षेत्रको कुनै सहभागिता नरहने प्रकारको छ भने त्यसलाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

४. समावेशीकरणमा योगदान

यसअन्तर्गत २ प्रकारको समावेशीकरणको अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

(क) क्षेत्रीय समावेशीकरणमा योगदान

(ख) सामाजिक समावेशीकरण र लैंगिक मूलप्रवाहीकरणमा योगदान

(क) क्षेत्रीय समावेशीकरणमा योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका :-

(क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रम मानव विकास सूचकांकको १ देखि १९ औं स्थानसम्मका जिल्लामा संचालन हुने वा संचालित छ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने,

(ख) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रम मानव विकास सूचकांकको २० औं देखि ३८ औं स्थानसम्मका जिल्लामा संचालन हुने वा संचालित छ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने,

(ग) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रम मानव विकास सूचकांकको ३९ औं देखि ५७ औं स्थानसम्मका जिल्लामा संचालन हुने वा संचालित छ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने, र

(घ) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रम मानव विकास सूचकांकको ५८ औं देखि ७७ औं स्थानसम्मका जिल्लामा संचालन हुने वा संचालित छ भने त्यसलाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

नोट :- फरक समूहमा रहेका जिल्लामा कार्यक्रम सञ्चालन हुने भएमा औषत गणना गरी अंक प्रदान गर्ने ।

(ख) सामाजिक समावेशीकरण र लैंगिक मूलप्रवाहीकरणमा योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका :-

(क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले दिगो विकासको लक्ष्य ५ बमोजिम सामाजिक र लैंगिक मूलप्रवाहीकरण, समानता र सशक्तीकरण जस्तो कि विभिन्न आदिवासी/जनजाति, पछाडिपरेका समुदाय, लोपोन्मुख जाति, दलित, पिछडा वर्ग, मधेशी समुदाय, मुस्लिम समुदाय, र महिला आदिको समावेशीकरण, मूलप्रवाहीकरण, सशक्तीकरण गर्ने कार्यमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय सहभागिता रहने प्रकृतिको छ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने ।

(ख) यी विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तर उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुऱ्याउँछ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

(ग) यी विषयहरूमा सामान्य वा कम सहभागिता रहने प्रकारको छ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने, र

(घ) यी विषयहरूमा कुनै पनि योगदान पुऱ्याउन सक्दैन भने त्यसलाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

५. आयोजनाको पूर्व कार्य प्रगति, सम्पन्न हुन लाग्ने समय वा कार्यान्वयन तयारी कार्यमा अंक प्रदान गर्ने तरिका :-

(क) चालु आयोजना/कार्यक्रमको हकमा त्यस्ता आयोजना/कार्यक्रमहरू गत आ.व.को दोस्रो चौमासिकसम्म औसत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ८० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी रहेको वा उक्त आयोजना/कार्यक्रम आगामी आ.व. भित्रमा सम्पन्न हुने सुनिश्चितता रहेको छ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने ।

नयाँ आयोजना/कार्यक्रमको हकमा उक्त आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि पूर्व तयारी जस्तो कि जग्गा अधिग्रहण, मानव संशाधनको व्यवस्था, विभिन्न निकाय र सरोकारवालाहरूको सहभागिताको सुनिश्चितता, वन फाँडानी गर्नुपर्ने वा वातावरण प्रभाव मूल्यांकन गर्नु पर्ने भए त्यसको सम्पन्नता वा सुनिश्चितता, कार्यविधिको तयारी आदि कार्य पूरा भएको छ भने

त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने ।

(ख) चालु आयोजना/कार्यक्रमहरूको गत आ.व.को दोस्रो चौमासिकसम्म औसत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ६५ प्रतिशत देखि ८० प्रतिशतसम्म रहेको वा उक्त आयोजना/कार्यक्रम आगामी दुई वर्ष भित्र सम्पन्न हुने सुनिश्चितता रहेको अवस्था छ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

नयाँ आयोजना/कार्यक्रमको हकमा उक्त आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि माथि उल्लेखित विषयहरूको तयारी कार्य भएको र अन्तिम चरणमा पुगेको अवस्था छ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

(ग) चालु आयोजना/कार्यक्रमहरूको गत आ.व.को दोस्रो चौमासिकसम्मको औसत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको वा उक्त आयोजना/कार्यक्रम आगामी तीन वर्ष भित्र सम्पन्न हुने सुनिश्चितता रहेको अवस्था छ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने ।

नयाँ आयोजना/कार्यक्रमको हकमा उक्त आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि माथि उल्लेखित विषयहरूको तयारी कार्य भइरहेको छ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने ।

(घ) चालु आयोजना/कार्यक्रमहरूको गत आ.व.को दोस्रो चौमासिकसम्मको औसत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत भन्दा कम रहेको वा आगामी चार वर्षसम्ममा पनि उक्त आयोजना/कार्यक्रम सम्पन्न हुने सुनिश्चितता नरहेको अवस्था छ भने त्यस्तो अवस्थालाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

नयाँ आयोजना/कार्यक्रमको हकमा उक्त आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयनको कुनै तयारी कार्य भएको छैन भने त्यसलाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

ख. **क्षेत्रगत आधारहरूमा अंक प्रदान गर्ने तरिका**

यसमा अंक प्रदान गर्दा ५ वटा क्षेत्रहरूमा वर्गीकरण गरी सो अनुरूप अंक प्रदान गर्ने र प्रत्येक क्षेत्रका २ वटा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने आधारहरू राखिएका छन् ।

अ. **आर्थिक क्षेत्र (यो क्षेत्रअन्तर्गत उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन, अर्थ, र श्रम उपक्षेत्रहरू राखिएका छन् ।**

१. **चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा योगदानमा अंक प्रदान गर्ने तरिका**

(यो अंक अंक प्रदान गर्ने तरिका सबै ५ वटा क्षेत्रहरूलाई लागू हुनेछ ।)

(क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले चालु आवधिक योजनामा उल्लेख गरिएको आ-आफ्नो क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने प्रकृतिको छ भने त्यसलाई 'अति उत्तम' मानी ३ अंक प्रदान गर्ने ।

(ख) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले चालु आवधिक योजनामा उल्लेख गरिएको आ-आफ्नो क्षेत्रगत लक्ष्य, र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुऱ्याउने प्रकृतिको छ भने त्यसलाई 'उत्तम' मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

(ग) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले चालु आवधिक योजनामा उल्लेख गरिएको आ-आफ्नो क्षेत्रगत लक्ष्य, र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तमा सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउने प्रकृतिको छ भने त्यसलाई 'सामान्य' मानी १ अंक प्रदान गर्ने ।

(घ) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले चालु आवधिक योजनामा उल्लेख गरिएको आ-आफ्नो क्षेत्रगत लक्ष्य, र उद्देश्य अनुरूपको नतिजा प्राप्तमा कुनै योगदान पुऱ्याउँदैन भने त्यसलाई 'न्यून' मानी ० अंक प्रदान गर्ने ।

२. दिगो विकासको अन्य लक्ष्य प्राप्तमा योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका

यसमा अंक प्रदान गर्दा आ-आफ्नो क्षेत्रको योगदान अनुसार अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ ।

क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले दिगो विकासको लक्ष्य ९ अनुरूप दिगो समावेशी औद्योगिक प्रवर्धन गर्न वा आयात प्रतिस्थापन/निर्यात प्रवर्धन गर्न वा वस्तु तथा सेवाको आन्तरिक आपूर्ति व्यवस्थापन गर्न वा पर्यटन पूर्वाधार निर्माण तथा पर्यटन आगमन वृद्धि गर्न वा मर्यादित काम को प्रवर्धन/सुमधुर औद्योगिक सम्बन्ध कायम गर्न वा राजस्व वृद्धि र सरकारी खर्च व्यवस्थापन गर्न प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने प्रकृतिको छ भने " अति उत्तम " मानी ३ अंक प्रदान गर्ने ।

ख) माथि उल्लेखित विषयमा आ-आफ्नो क्षेत्रको आयोजना अनुसार अप्रत्यक्ष तर उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउछ भने त्यसलाई "उत्तम" मानी २ अंक प्रदान गर्ने ।

ग) माथि उल्लेखित विषयमा आ-आफ्नो क्षेत्र को आयोजना अनुसार सामान्य वा कम योगदान पुऱ्याउछ भने त्यसलाई "सामान्य" मानी १ अंक प्रदान गर्ने ।

घ) माथि उल्लेखित विषयमा आ-आफ्नो क्षेत्रको आयोजना अनुसार कुनै योगदान पुऱ्याउँदैन भने त्यसलाई "न्यून" मानी ० (शून्य) अंक प्रदान गर्ने ।

आ) कृषि, भूमिसुधार तथा वन क्षेत्र अन्तर्गत कृषि, पशुपन्छी, भूमिसुधार तथा व्यवस्था, वन तथा भू-संरक्षण उप-क्षेत्र राखिएका छन् ।

२. दिगो विकासको अन्य लक्ष्य प्राप्तिका योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका

क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले दिगो विकास लक्ष्य २ अनुरूप भोकमरीको अन्त्य, खाद्य सुरक्षा तथा पोषण प्राप्ति र दिगो कृषि प्रवर्धन गर्न वा दिगो विकासको लक्ष्य १५ अनुरूप वनको दिगो व्यवस्थापन, भुक्षयिकरणको रोकथाम, जैविक विविधताको क्षति रोकन वा आधुनिक भूमि व्यवस्थापन गर्न प्रत्यक्ष वा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने प्रकृतिको छ भने "अति उत्तम" मानी ३

अंक प्रदान गर्ने।

ख) यी माथि उल्लेखित विषयहरूमा आ आफ्नो क्षेत्रका प्रस्तावित वा चालु आयोजनाले अप्रत्यक्ष तर उल्लेखनीय योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "उत्तम" मानि २ अंक प्रदान गर्ने।

ग) यी माथि उल्लेखित विषयहरूमा आ-आफ्नो क्षेत्रका आयोजनाले सामान्य वा कम योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "सामान्य" मानि १ अंक प्रदान गर्ने।

घ) यी माथि उल्लेखित विषयहरूमा आ-आफ्नो क्षेत्रका आयोजनाले कुनै योगदान पुर्याउदैन भने त्यसलाई "न्यून" मानि ० (शून्य) अंक प्रदान गर्ने।

इ) पूर्वाधार क्षेत्रअन्तर्गत सडक तथा अन्य यातायात, शहरी विकास, सिचाई, सूचना तथा संचार, विज्ञान तथा प्रविधि, उर्जा र स्थानिय पूर्वाधार विकास उप-क्षेत्र राखिएका छन्।

२. दिगो विकासको अन्य लक्ष्य प्राप्तिसमा योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका

क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमको कार्यन्वयन र संचालनबाट दिगो विकासको लक्ष्य ७ अनुसार दिगो र आधुनिक उर्जाको सुनिश्चितता प्राप्त गर्न वा दिगो विकासको लक्ष्य ९ अनुसार दिगो सडक र अन्य यातायात सुविधा पुर्याउन वा सिचाई सुविधा बढाउन वा दिगो विकासको लक्ष्य १३ को जलवायु परिवर्तन अनुकुलन र वातावरण संरक्षण गर्न वा, दिगो विकासको लक्ष्य ११ अनुसार सुरक्षित, सबल, समावेशी र दिगो शहर विकास गर्न वा नवीन खोज गर्न र प्रविधि प्राप्ति गर्न प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "अति उत्तम" मानि ३ अंक प्रदान गर्ने।

ख) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा अप्रत्यक्ष तर उल्लेखनीय योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "उत्तम" मानि २ अंक प्रदान गर्ने।

ग) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "सामान्य" मानि १ अंक प्रदान गर्ने।

घ) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा योगदान पुर्याउदैन भने त्यसलाई न्यून मानि ० (शून्य) अंक प्रदान गर्ने।

ई) सामाजिक क्षेत्रअन्तर्गत शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पोषण, महिला, बालबालिका तथा समाज/कल्याण, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति उप-क्षेत्र समेटिएका छन्।

२. दिगो विकासका अन्य लक्ष्य प्राप्तिसमा योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका

क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले दिगो विकासको लक्ष्य ३ अनुरूप स्वस्थ जीवन प्राप्तिका लागि बालबालिका मृत्युदर न्यूनीकरण गर्न वा मानि मृत्युदर न्यूनीकरण वा मलेरिया, क्षयरोग, HIV/AIDS नियन्त्रण गर्न वा दिगो विकास लक्ष्य ४ अनुरूप सबैको लागि समावेशी र

गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्न वा प्राथमिक एवम माध्यमिक तहमा छात्रा- छात्रको अनुपात वृद्धि गर्न वा दिगो विकासको लक्ष्य ६ अनुरूप खानेपानी र सरसफाई सेवाको उपलब्धताको दिगो सुनिश्चितता गर्न वा लैंगिक समानता वा सशक्तिकरण गर्न वा संस्कृति प्रवर्धन गर्न प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउछ, भने त्यसलाई "अति उत्तम" मानि ३ अंक प्रदान गर्ने।

ख) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित नया वा चालु आयोजनाले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा अप्रत्यक्ष तर उल्लेखनीय योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "उत्तम" मानि २ अंक प्रदान गर्ने।

ग) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "सामान्य" मानि १ अंक प्रदान गर्ने।

घ) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा कुनै योगदान पुर्याउदैन भने त्यसलाई "न्यून" मानि ० (शून्य) अंक प्रदान गर्ने।

उ) सुशासन तथा अन्य क्षेत्रअन्तर्गत माथि उल्लेख नभएमा बाँकी क्षेत्रहरू जस्तै जनसंख्या, वातावरण, विपद व्यवस्थापन, गृह, रक्षा, शान्ति, न्याय, योजना, तथ्यांक, निर्वाचन, मानव अधिकार, लोक सेवा, आदि पर्दछन्।

२. दिगो विकासका अन्य लक्ष्यहरू प्राप्तमा योगदानको अंक प्रदान गर्ने तरिका

क) प्रस्तावित वा चालु आयोजना/कार्यक्रमले दिगो विकासको लक्ष्य १३ को जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र वातावरण संरक्षण वा दिगो विकास लक्ष्य १६ को शान्ति सुरक्षा अभिवृद्धि गर्न वा सुशासन अभिवृद्धि गर्न वा न्यायमा सबैलाई पहुच बढाउन वा जनसंख्या व्यवस्थापन गर्न वा विपद व्यवस्थापन गर्न वा योजना तथ्यांक प्रणालीमा सुधार र सुदृढिकरण गर्न, निर्वाचन स्वच्छ र निष्पक्ष रूपमा सम्पन्न आदि गर्न प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "अति उत्तम" मानि ३ अंक प्रदान गर्ने।

ख) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित वा नया आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "उत्तम" मानि २ अंक प्रदान गर्ने।

ग) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित वा नया आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउछ भने त्यसलाई "सामान्य" मानि १ अंक प्रदान गर्ने।

घ) माथि उल्लेखित विषयमध्ये प्रस्तावित वा नया आयोजना/कार्यक्रमले आ-आफ्नो क्षेत्रको विषयमा कुनै योगदान पुर्याउदैन भने त्यसलाई "न्यून" मानी ० (शून्य) अंक प्रदान गर्ने।

